

PERIPEȚIILE UNUI BĂIAT DE PRĂVĂLIE

Un manuscris! Găsit într-un pod, sau scos dintr-un cuțar vechi. Este suficientă doar ideea, pentru a stârni fascinația împătimiților de lectură, indiferent de vârstă. De altfel, o temă suficient exploatată în literatură.

Cu mai mulți ani în urmă, prietenul nostru Aurel Hârgău, ne poftea adesea în cămăruța lui din casa părintească, făcându-ne părtași la tot soiul de „mistere”. Într-o după amiază de vară, scotocind îndelung în dulapul înțesat cu lunete astronomice, vechi aparate de fotografiat, galene, acte de familie, portrete și alte curiozități, a scos un caiet fără scoarțe, îngălbenit (de vreme! am evaluat noi dintr-o privire) și peste care se așterneau rânduri ciudat caligrafiate. Am spicuit atunci în premieră din însemnările lui Costică Hârgău, unchiul necunoscut al prietenului nostru, păstrat în memoria familiei prin acest caiet și două fotografii din tinerețe.

Lectura, făcută pentru amuzamentul unor adolescenți, s-a rezumat la picanteriile din text. De curând, într-una din rarele noastre revederi, numai întâmplarea a făcut să „redescoperim” manuscrisul. L-am solicitat și l-am primit fără ezitări și condiții.

Amintirile din copilărie ale lui Costică Hârgău își găsesc, fără nici un dubiu, locul în paginile *Anuarului Muzeului Etnografic al Moldovei*. În fond, ni se dezvăluie în față România veche, reflectată în ochii unui copil de la Oniceni, de pe Valea Moldovei. Obișnuiți cu relatările oamenilor politici, scriitorilor, avem acum și mărturia unui mic și neînsemnat martor al epocii. Redactate foarte devreme, pe când efectua stagiul militar, *Amintirile* sunt vii și precise. Un incredibil șir de peripeții pe care le-a străbătut personajul nostru, prins, fără opțiuni, în vârtejul realităților și evenimentelor care au marcat cumpăna dintre modernitate și contemporaneitate.

Costică Hârgău a scris pentru sine, cinstit, fără să-și mascheze scăderile, fără să-și amplifice rolul. A scris fără pretenția sau intenția de a face literatură. Dacă ar fi fost așa, am fi avut o încercare, mai puțin reușită, după modelele trasate de Ch. Dickens, M. Twain sau Hector Malot. A parcurs copilăria și adolescența în condiții extreme și la intensitate maximă, pierzându-și tatăl, întrerupând studiile după numai cinci ani, fiind, pe rând, copil de casă, comisionar, ucenic, băiat de

prăvălie. Însă, acest traseu sinuos nu îl particularizează. Destine asemănătoare au avut, în acele vremuri, nenumărați tineri de vârsta lui. Pe unii îi regăsim menționați chiar în paginile care urmează. Aparent, pătrundem într-o lume dominată de „jupâni”, ridicoli după Caragiale, despotici după Costică Hârgău. Jupânii însă, spunem noi, având confortul perspectivei temporale, nu erau altceva decât burghezia mică, pe spatele căreia s-a clădit modernitatea românească.

În cuvinte puține, uneori subînțelegându-se, autorul reușește o surprinzătoare configurare a unor personaje emblematice: notari, primari, samsari, măcelari, dame, ofițeri etc. Spre sfârșitul perioadei descrise, copilul de țărani devine de nerecunoscut; adaptat perfect la viața cotidiană bucureșteană; însușindu-și modul de gândire capitalist. Grăitor este reflexul de a-și încheia *Amintirile* cu o amănunțită condică de venituri și cheltuieli.

Nealterată i-a rămas curiozitatea, fascinația covârșitoare în fața istoriei, fie că se afla la Probota, la Mănăstirea Argeșului sau în Parcul Carol.

În perioada de pregătire a materialului pentru tipar, am făcut câteva scurte și incomplete investigații asupra vieții de după *Amintiri* a lui Costică Hârgău. Practic, mi s-a confirmat bănuiala. Drumurile individuale erau strict marcate de la bun început, abaterile fiind rare. Ucenicia din tinerețe a echivalat cu orice diplomă de meserii. Stăpânind de timpuriu arta de a servi, Costică Hârgău a atins limita de sus a ocupației pe care viața i-a impus-o, în restaurantele din trenurile internaționale, iar apoi în trenul regal al României. După „eliberare”, ne-a servit, poate, pe mulți dintre noi, în bufetul gării din București.

